

A védett foglalkoztatás francia rendszere

Dominique Velche

CTNERHI, Paris, France

CTNERHI a fogyatékosokról szóló tanulmányok Országos Kutató
Központja (csak társadalom tudományok) Szociális Ügyek
Minisztériuma alá tartozik

Három periódus

- 1975 előtt: nem meghatározott státusz, bizonytalan pénzügyi forrás
- 1975 – 2005: Kerettörvény (1975), szabályok, végrehajtás, fejlesztés, és problémák
- 2005 óta: Új szabályok, új elvárások, és... status quo

Kritikát kap, de, olyan hasznos, hogy nincs ok arra, hogy kiöntsük a csecsemőt a fürdővízzel.

1975 előtt: első kísérletek

- 1850-es évek: Emberbarát üzletemberek speciális műhelyeket hoztak létre nyomorék és egészségileg károsodott dolgozók részére néhány gyárban.
- 1954: Az Egészségügyi Minisztérium első megszövegezése, mely felhatalmazást ad arra, hogy a munkát szociális és képzési támogatásként használják fel. *Centre d'aide par le travail (CAT)*
- 1957: a védett műhelyek törvényes státusza *Ateliers protégés (AP)* és *CDTD* (Otthon végezhető munkák elosztó Központja) ; a védett munka, mint politikai eszköz

1975 előtt: Bizonytalanság a *CAT* (a munka szociális és képzési támogatási célú) *státusza* körül

- Nincs valódi jogi keret
- Nincs bér, nincs garantált jövedelem; csak « amerikai mogoró »
- Nincs státusz a fogyatékosok által végzett munka számára
- Nincs biztos pénzügyi alap, önkényes juttatások
- Nincsenek szakmailag képzett munkatársak
- A szülők fizetnek a fogyatékos felnőtt gyermekeik felügyeletéért

1975-2005: Az 1975. évi Törvény eredményei

- 2 típusú védett munka: *AP/CDTD* és *CAT*
- Törvényi szövegösszefüggés: mainstreaming speciálisan megjelenik
- Csökkentett bér + bérkiegészítés = **Jövedelem garancia** a minimálbér eltérő %-ban (*SMIC=1,357.07 € havonta*
SMIC=garantált minimálbér)
- A munkavégzésben segítséget nyújtó személyt termelékenység alapján állami támogatásból fizetik
- A megosztott munkavégzésről speciális bizottság dönt (*Commission technique d'orientation et de reclassement professionnel – COTOREP = Speciális Pályaorientációs Bizottság*)

1975-2005: „*Ateliers protégés*”

- A fogyatékos dolgozók törvényi státusza: törvényileg szabályozott munkavégzés
- Csökkentett bér + jövedelem kiegészítés = garantált jövedelem: A (szakmaközi garantált minimálbér) SMIC 90% és 130%-a között (1,221.36 € - 1,764.19 € havonta)
- A munkavégzésben segítséget nyújtó személyt a termelékenység alapján fizetik.
- A juttatásokat és a kiegészítő támogatásokat a Munkaügyi Minisztérium fizeti.
- A *COTOREP* a legalább 33% -ban megmaradt munkavégző képességgel rendelkező dolgozókat tekinti fogyatékos munkaerőnek.
- <20% nem fogyatékos munkaerők

1975-2005: *Centres d'Aide par le Travail (CAT)* (*Munkavégzést-Támogató központok*)

- Törvényi státusz: speciális a munka törvényi szabályozása tekintetében.
- A munka díjazása + jövedelem kiegészítés = Forrás garancia:
Az SMIC **70% - 110%-ból**; (szakmaközi garantált minimálbér) 1990 óta: minimum **100%** (1,357.07 € havonta) ha *AAH* (fogyatékosoknak járó támogatás)
- A munkavégzésben segítséget nyújtó személyt és az ingatlant állami támogatásból fizetik.
- A *COTOREP* fogyatékos dolgozóknak ismeri el a **< 33%-ban megmaradt munkavégző képességgel rendelkező dolgozókat**
- **<20%** fogyatékos munkaerők képesek dolgozni az *APs-ben*

Lakosság (2002 januárban)

Fogyatékoságok	AP %	CAT %
Intellektuális	60	78
Pszichés	9	14
Beszédzavar	0	0
Hallássérült	3	1
Látássérült	2	1
Neurológiaia	3	0
Mozgásszervi	10	3
Többszörös	2	1
Súlyosan halmozott	0	0
Egyebek	11	2

Műhelyek száma	468	1 419
Fogyatékos dolgozók száma	16 651	96 651

Tevékenységek

- Alvállalkozás
 - Alkatrészek összeszerelése
 - Kartondobozok készítése
 - Elektromos huzalozás
- Gyártás saját címkével
 - Ipar
 - Fafeldolgozás, palleták
 - Kis kiegészítők
 - Mezőgazdasági trágyázáshoz Ultra-könnyű vitorlázó repülőgép alkatrészek készítése
 - Mezőgazdaság
 - Zöld területek művelése
 - Fa- és virágápolás
 - Farmer-gazdálkodás
 - Szőlőtermesztés és borkészítés

Korlátozások és kiegészítő szolgáltatások

- Korlátozások

- Túlságosan vonzó megoldás családok részére (védett munkavégzés a „normál” munkaerő-piac bizonytalanságának elkerülése)
- A fogyatékos munkavállalók csak kis számban hagyják el az *AP* vagy *CAT rendszert*.
- A felügyelő személyzet általi tréning hiánya miatt alulképzettség
- Elszigeteltség, megbélyegzés

- Kiegészítő szolgáltatások

- Pszichológiai támogatás
- Szakképzés
- Szociális viselkedésformák tanulása
- Szociális útmutatás

2005 Törvény: mindenre kiterjedő hozzájárulások

- Kompenzációs jog => új kompenzációs támogatás
- Hozzájutás és részvétel
 - oktatás, képzés
 - foglalkoztatás
 - épület, szállítás, új technológiák
- Egyedi elszámolási rendszer = A Fogyatékosokat Segítő Megyei Központoknál (*MDPH*)
 - Speciális bizottságok / témák
 - A fogyatékos emberek szükségleteinek nagyobb respektálása

A Fogyatékos emberek nyílt munkaerőpiacon történő foglalkoztatása 2005 óta

- A kvóta rendszer erősítése
 - Új számítási eljárás a törvény által előírt kötelezettség betartása tekintetében (az egységektől az egyénekig)
 - Új kedvezményezettek (*CI* & *AAH*)
 - A kvótából korábban kizárt pozíciók újra felülvizsgálata
 - Magasabb « hozzájárulási » színvonal (+100 SMIC) a speciális alaphoz (*AGEFIPH*) azoknál a cégeknél, amelyek a kvóta alatt vannak; 1500 SMIC/PwD ha 3 éven át nem teljesítettek.
 - Nem feleltek meg a kvóta követelménynek = nem kötnek velük állami szerződéseket
 - Új utak a munkáltatók törekvéseinek és jó gyakorlatainak a figyelembe vételére.
 - Új alternatív pénzügyi alap a közsféra számára

Egyéb intézkedések a foglalkoztatás eléréséhez

- Diszkrimináció-mentesség
 - A munkahelyi adaptáció kötelezővé tétele (az ésszerű átalakítás elvének megfelelően.)
 - A fogyatékos személynek vagy az őt segítő rokon(ok)nak joga van a szokásostól eltérő munkarendben dolgozni.
 - Periodikus fogyatékosügyi terv ismertetése a cégekben és az aktivista szektorokban.
 - Könnyebb hozzáférés a köztisztviselői pozíciókhoz.
 - Lehetőség a fogyatékosoknak járó támogatás és a munkából származó jövedelem összevonására.

2005: A védett műhelyek „vége” *Ateliers protégés (AP)*; ezeknek a műhelyeknek az átirányítása a nyílt munkaerőpiacra

Ateliers Protégés (AP) => *Entreprises adaptées (AE)* (*Adapted Enterprises*):

- ~~Védett munka~~ => Nyílt piac: Munkaszerződés
- A fogyatékos emberek 50%-át az *MDPH speciális* Bizottsága nyilvánítja fogyatékosnak.
- Felhatalmazást => az állammal kötött szerződés biztosít
- Minden fogyatékosok által betöltött munkahelyre jutó átalány összeg (12.000 € évente 2006-ban).
- Bér $\geq$ Minimálbér (*SMIC*)
- Újrafoglalkoztatási elsőbbség, ha a „mainstream” integráció nem teljesül.

CAT 2005 óta: minimális változtatás

Munkavégzést támogató központok Centres d'aide par le travail (CAT) => Etablissements et services de travail adapté (ESAT):

- Védett munka: egészségi állapottól függő státus, nincs munkaszerződés, csak orvosi-szociális munkába helyezés <= indokoltság: a fogyatékos személy csak nehézségek árán tudná teljesíteni a munkaszerződés által előírt kötelezettségeket.
- Átalányösszeg minden fogyatékosok által betöltött munkahely után.
- A szociális készség, az oktatás, és képzés fejlesztése
- Nincs bér: garantált díjazás = Minimálbér (*SMIC*)
- Újrafoglalkoztatási elsőbbség, ha a „mainstream” integráció nem teljesült.